

nové politiky, jež se působením MMF staly ve světě obecně uznávanými, včetně ceny zlata, operací s devizami apod. Konvertibilita měny je dlouhodobá věc, nikoliv věc několika roků a mohly by se k ní přibližovat jen některé socialistické země, ovšem po změně svého celkového ekonomického mechanismu vůči zahraničí.

Ve třetí skupině diskusních příspěvků z oblasti vojenství a jeho vztahu k zahraniční politice promluvili ing. M. Brož, dr. L. Lapáček a dr. Z. Trávníček.

V závěru konference A. Šnejdárk zdůraznil, že naše zahraniční politika nemůže být jen elegantnějším a pružnějším vyjádřením dřívějších principů, neboť ani domácí síly, vytvářející nyní zahraniční politiku, ani síly, které nás dnes na mezinárodním fóru podporují, nejsou totožné jako v minulosti. A konečně probíhá hluboká diferenciaci uvnitř socialistických zemí a především v SSSR v pohledu na tak neočekávaný jev, jakým se Československo stalo v roce 1968.

Nikdo v Československu vážně nepřemýšlí o tom, že bychom základní princip spojenectví se Sovětským svazem a socialistickými státy měli opustit. Otvírá se nám však nová etapa, dosud neznámá, naší aktivní politiky vůči socialistickým státům. Hranice našich možností je po-

hyblivá, avšak nemůžeme vybočit ze základního principu spolupráce se socialistickými státy.

Jinou oblastí problémů je náš vztah ke kapitalistickému světu, zvláště k evropským zemím a především k NSR. Není možné prodlužovat stav, kdy československé zájmy nejsou v NSR přítomny, avšak nejnešťastnějším krokem by bylo okamžité navázání diplomatických styků.

Konference nepochybně přispěla k objasnění řady závažných problémů čs. zahraniční politiky, nastolovaných v průběhu demokratizačního procesu u nás, a přinesla celou řadu zajímavých myšlenek a podnětů. Ale i zkušenost z této konference ukazuje, že je nejvyšší čas přikročit k takovému projednávání otázek zahraniční politiky, její tvorby a jejího výzkumu, kdy napřed budou promyšleně vybrána určitá nejzávažnější témata a pak by se měly konat dobře připravené pracovní schůzky. Z nich pak mohou vzejít do hloubky uvážené a přesně formulované závěry, ukazující spolehlivý směr k dalšímu bádání a pro zahraničně politickou praxi.

Jaroslav Lenert

IPSA ROUND TABLE V SALZBURGU

Ve dnech 15.—20. září 1968 se konala v Salzburgu konference u kulatého stolu, pořádaná Mezinárodní asociací politické vědy (IPSA). Konferenci organizačně zajišťovala Universita v Salzburgu, která ve svém programu věnuje mimořádnou pozornost politické vědě.

Současně s konferencí zasedal v Salzburgu výkonný výbor IPSA, což zajistilo účast řady dalších významných představitelů politické vědy na konferenci u kulatého stolu, především sovětských a amerických odborníků.

Na pořadu konference byla dvě témata: 1. Modernizace procesů politického řízení a 2. Politické problémy plánování. Hlavním referátem k prvnímu tématu byl pověřen profesor londýnské School of Eco-

nomics and Political Science Ghita Ionescu, druhé téma uvedl rozsáhlejším referátem a řídil profesor heidelbergské university Hans Arndt. Oba hlavní referenti sami navrhli programové výboru IPSA odborníky, které si přáli pozvat ke kulatému stolu, a ti se také většinou jednání neaktivněji zúčastnili.

K hlavnímu referátu prof. Ionescu o *Novém tónu v politice* zaslali k prvnímu tématu písemné referáty profesor bělehradské Vysoké školy politických věd Najdan Pašić (Socialismus a modernizace politiky), profesor sheffieldské university Bernard Crick (Růst skupinového zastoupení v pluralistických ústavních státech se zvláštním zřetelem na Velkou Británii), z harvardské university Samuel

P. Huntington (Několik poznámek k politické institucionalizaci), z university v Sussexu dr. Edwin Allan Brett (Politika, ekonomika a racionalizace) a autor této zprávy (Hospodářská racionalizace a politické rozhodování). Referáty na uvedená témata byly hlavním referentem vyžádány od jednotlivých autorů a na jejich základě pak byla organizována diskuse.

K druhému bodu jednání byly předem k dispozici písemně vedle hlavního referátu prof. Arndta *Politické problémy plánování* jen tři další materiály. Profesor university v Grenoblu Lucien Nizard předložil materiál „Plánování jako faktor sociální integrace“, práce profesora britské university v Keele Jacka E. S. Haywarda se nazývala „Projektování, politická volba a příprava pátého francouzského plánu“ a docent pražské Vysoké školy ekonomické Karel Knap byl pověřen zpracováním referátu na téma „Podmínky a politické účinky plánování ve smyslu přísného vykonávání předem vypracované představy zasahování“.

I když se hlavní referenti, kteří řídili diskusi k hlavním referátům, snažili dodržovat stanovený postup a program, je zcela pochopitelné, že diskuse se velmi často svezla k řadě otázek, které vůbec nebyly „plánovány“, a proto jim žádný z předem zajištěných a vyžádaných referátů nevěnoval pozornost.

Zvláštěností diskuse v Salzburgu bylo to, že se konala velmi krátce po obsazení Československa vojsky pěti států Varšavské smlouvy, což pochopitelně připoutalo k této problematice zvláštní pozornost. Československo už svým polednovým vývojem patřilo nepochybně k zemím, jejichž zkušenosti nemohly být při zkoumání politické modernizace opomítnuty.

To vše vedlo k tomu, že na jedné straně bylo Československo jasně v popředí pozornosti a do jisté míry velmi často v podtextu všech vystoupení, na druhé straně obava z politické ožehavosti této problematiky vedla mnohé diskutující do oblasti velmi abstraktní, kdy diskuse spíše připomínaly spory jezuitů o počtu andělů, kteří se vejdou na špičku jehly, než výměnu názorů moderních společenských vědců dvacátého století.

Z Československa se omluvil docent Karel Kouba z Ekonomického ústavu ČSAV, který byl požádán o jeden z doplňujících referátů, a v druhé polovině jednání se dostavil docent Miroslav Soukup ze Sociologického ústavu ČSAV. Vystoupení všech československých delegátů byla velmi rozvázná a kvalifikovaná. Byla věnována především osvětlování našeho polednového obrodného procesu, o něžž byl velký zájem jak na konferenci, tak i v kuloárních diskusích.

Představitelé socialistických zemí, SSSR, Polska a Rumunska, několikrát vystoupili v diskusi, avšak ani jedenkrát nebylo Československo přímo a otevřeně kritizováno. Sovětští zástupci se omezili jen na obecná hlediska, takže o Československu jmenovitě vůbec nehovořili.

K nedorozumění došlo až na závěr konference, kdy polští i sovětští zástupci protestovali proti shrnutí diskuse, jak je provedl prof. Ionescu. Vytýkali mu neobjektivnost v přístupu k jednotlivým socialistickým zemím, aniž byla opět kterákoliv jmenována. Jeho hodnocení označili za neobjektivní a odmítli se s ním ztotožnit.

S výjimkou tohoto menšího sporu, do něhož českoslovenští účastníci nezasahovali, proběhla salzburžská konference u kulatého stolu velmi klidně.

Alexandr Ort